

ДО ПРОБЛЕМИ ДІАЛЕКТНОЇ ОСНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

У статті розкриваються передумови формування літературної мови на полідіалектній основі через історію староукраїнської мови, творчість видатних мовних особистостей та аналіз типових норм сучасної української літературної мови з погляду їх діалектного походження.

Ключові слова: літературна мова, мовна норма, діалектна база, мовний регіоналізм.

Не зважаючи на тривалу історію української літературної мови, як писемної, так і усної форми, дискусія щодо діалектної її основи актуальна й нині. У радянському українському мовознавстві загальноприйнятою була думка про те, що в основі української літературної мови лежать говори Середньої Наддніпряниці. У лінгвістичних працях останніх десятиліть науковці схиляються до того, що мовлення більшості регіонів України стало базою для української національної літературної мови.

Розбіжності у поглядах учених можна пояснити кількома причинами. По-перше, східноукраїнський і західноукраїнський варіанти літературної мови у другій половині ХІХ ст. розвивались відокремлено, базувались на різних діалектах. По-друге, факт існування двох варіантів літературної мови у ХІХ ст. у радянському мовознавстві ігнорувався, що було неминучим наслідком політичного поділу країни.

Сьогодення україністики і освітньої практики вимагає неупередженої оцінки шляхів формування та діалектного підґрунтя національної української літературної мови. Оскільки остання є продуктом свідомого регулювання принципів відбору мовних засобів, то оцінку необхідно будувати на об'єктивних наукових даних, ґрунтуючи висновки на матеріалах фронтального аналізу всіх рівнів мови та її соціально-політичних та історичних вимірів.

Метою дослідження стало розкриття передумов формування літературної мови на полідіалектній основі через історію староукраїнської мови, творчість видатних мовних особистостей та аналіз типових норм сучасної української літературної мови з погляду їх діалектного походження.

Літературна мова існує в певному історичному (часовому) і просторовому вимірі. Певним її періодам розвитку властивий неоднаковий вияв територіального субстрату. На її розвиток впливає зміна принципів добору мовних засобів, взаємодія усного і писемного мовлення. «Літературна мова в деяких випадках виявляється архаїчніша, ніж діалект» [10, 91]. З цього погляду українська національна літературна мова належить до мов із давньою традицією, яким властива деяка штучність, застиглість норм. Але й вони (норми) зазнавали упродовж тривалого часу історичних змін, і сама літературна мова також розвивалась під впливом об'єктивних суспільно-політичних чинників.

Так, мовну ситуацію Київської Русі Л. Масенко визначає як диглосну, коли роль літературної мови виконувала церковнослов'янська мова, а в уснорозмовному мовленні побутовали територіальні різновиди української мови [6, 9]. У добу Великого князівства Литовського на українських землях як офіційна, юридична, конфесійна вживалась староукраїнська писемна мова (із виразними фонетичними, граматичними і лексичними ознаками народної мови), послуговувались нею і автори-полемісти та історіографи. З другої половини ХVІІ ст., коли значна частина території України увійшла до скалу Російської імперії, в офіційних сферах її замінила російська мова [4]. «Упровадження російської мови у вищі сфери суспільного життя не тільки звузило культурний простір побутування української мови і її соціальну базу, спричинивши денационалізацію освічених верств української людності, а й перервало її органічний зв'язок із попередньою писемною традицією [6, 10]. Церковнослов'янська спадщина, спільна літературна мова східнослов'янського ареалу стала писемною базою для формування російської літературної мови з багатим словником та широкими стилістичними можливостями. Натомість єдиними повноцінними формами для реалізації української літературної мови лишилися живе мовлення та усна народна творчість, які й стали базовими для формування літературної мови нової доби.

Розрив традицій обумовив виникнення двох варіантів літературної мови на різних діалектних основах: східноукраїнського та західноукраїнського.

Провідна роль у виробленні єдиної української літературної мови належить Т. Шевченкові. На відміну від І. Котляревського, Є. Гребінки, П. Гулака-Артемівського, Г. Квітки-Основ'яненка, які у творчості орієнтувались на середньонаддніпрянські і

слобожанські говори, «... феномен мови Шевченка полягає насамперед у тому, що вона ... була зорієнтована на весь україномовний територіальний та історичний обшир» [11, 172]. Поет показав потенційну здатність української мови обслуговувати різні сфери життя і діяльності, органічно поєднавши народно-розмовну мову з мовностилістичними засобами українського фольклору, зі старослов'янськими як елементами урочистого стилю і біблійної тематики.

До створення однієї, а не двох українських мов, прагнув один із фундаторів національної ст., адже панував етнографічно-народницький погляд на розвиток національної культури. «Зросійщення й полонізація вищої верстви українського суспільства гальмувала творення зразкового варіанта мовлення освіченої частини соціуму, що відіграє важливу роль у розвитку літературних мов державних націй. ... Ця обставина зумовила орієнтацію літераторів на селянство як головного свого читача [6, 12].

Історія української літературної мови XIX ст. позначена ще й тим фактом, що Україна була поділена між кількома імперіями. На тій частині України, що входила до складу Російської імперії, українці (як і білоруси) були включені до складу «великої російської нації», відповідно, їхні мови зведені до статусу місцевої територіальної говірки. На півдні України заборон щодо української мови не було. М. Мозер у книзі «Причинки до історії української мови» [9, 684 – 717] переконливо доводить, що українська мала статус регіональної мови, вживалась у місцевому урядуванні, судочинстві, транспорті, торгівлі, у інших потребах місцевих громад. «Цікавим є випадок галицьких, буковинських і закарпатських українців у складі австрійської монархії, котрі пореволюції 1848 – 1849 рр. раптом опинились перед фактом пробудження нації і зрозуміли, що вони за всіх обставин так чи інакше матимуть нагоду та обов'язок участі у процесі розбудови модерної нації та вироблення новітніх термінологічних систем та функціональних стилів [9, 684].

Імовірно саме через потребу використовувати мову в різних функціональних сферах на кінець XIX ст. спостерігається виразна орієнтація західноукраїнських письменників і вчених на чолі з І. Франком та М. Грушевським на східноукраїнський варіант літературної мови, на літературну мову тієї території, де таке функціональне розуміння мови через суспільно-політичні причини було втрачене. Лесі Українці, І. Франкові (особливо), М. Коцюбинському, М. Грушевському вдалося подолати жанрово-стильову обмеженість функціонування літературної мови, переорієнтувати мову на потреби тогочасного європейського суспільства; вони збагатили словниковий склад української мови, розширивши його науковою, виробничою, суспільно-політичною лексикою, новими засобами виразності, зробили значний внесок у формування наукового і публіцистичного стилів української мови.

На території західноукраїнського регіону у міських україномовних середовищах Чернівців і Львова сформувались усі соціокультурні чинники, що стимулювали утворення поліфункціональної української літературної мови.

Поліфункціональність західноукраїнського варіанту літературної мови, постійний опір будь-яким впливам російської мови як вияву агресії та асиміляції і широке територіальне охоплення східноукраїнського варіанту, з перевагою у кількості носіїв викликали у 90-х рр. XIX ст. тривалу дискусію, в якій зіткнулись різні погляди на шляхи розвитку національної української літературної мови.

Із посиленням національно-визвольного руху, який породила революція 1905 р., окреслюються тенденції консолідації елементів української культури, мистецтва, наук, що відбулися і на створенні єдиної української літературної мови. Вони виявились у посиленні впливу мовних набуток Галичини і Буковини на східноукраїнський варіант літературної мови, що значно розширило стилістичний діапазон української мови, зокрема у сфері публіцистичного і наукового стилів. Як дослідили Ю. Шевельов та М. Мозер, з галицької мови кінця XIX – початку XX ст. в українську мову ввійшов великий шар абстрактної лексики, наукової термінології, правничих і адміністративних висловів, громадсько-політичних наменувань, понять, пов'язаних із міським побутом, що стосувались не тільки процесів, а й виразів ввічливості, етикету, тощо [12:9].

Така діалектна інтеграція яскраво відбилась на поглядах мовознавців.

На початку дискусії про літературну мову Б. Грінченко у статті «Галицькі вірші» (липень 1891 р.) був переконаний, що справжня літературна мова існує тільки в Східній Україні, а західний варіант

мови називав «язичієм». І. Франко переконував свого опонента зі Східної України у однаковій цінності всіх говірок, різнобічності народної творчості, що оформиться згодом у многоосновність літературної мови; доводив, що єдність літературної мови полягатиме в синтезі варіантів, а не в усталенні одного з них. Допомогли в цьому І. Франкові й об'єктивні фахові лінгвістичні статті І. Кокорудзи та А. Кримського. Тому вже зовсім інші погляди висловлює Б. Грінченко у брошурі «Тяжким шляхом» (1907 р.): «На світі нема суцільної по всіх місцях однакової живої мови, а єсть тільки місцеві діалекти, сума яких і творить мову... З усіх діалектів витвориться літературна мова. ... Мова тоді тільки буде і найкраща, і найзрозуміліша, коли в основі її буде народна мова наддніпрянської України з потрібними додатками з народної мови буковинців та галичан» [5, 42].

Остаточне формування унітарних норм української літературної мови відбувалось у добу українізації, а їх шліфування триває й нині.

Також спробуємо окреслити виразні діалектні мовні риси, що лежать нині в основі норм української літературної мови.

За «Атласом української мови» [1; 2] можемо стверджувати, що орфоепічні норми української літературної мови у галузі вокалізму сформувались на базі південно-східного наріччя та близьких до нього волинських і подільських говорів південно-західного наріччя. А саме, перехід давнього ятя, а також первісних [o] та [e] в [i] (*[хл'іб, с'ім, с'іл, д'ім]*/тощо), злиття давніх [ы] та [і] в один звук високо-середнього піднесення [и] (*[дим, син]*/і подібні), наближення ненаголошеного [o]

до [y] перед складом з наступним наголошеним [y] (*[зо^yзул'а, ко^yст'ум]* та інші). Нормами літературної мови стали і спільні для живої мови Середньої Наддніпрянщини, Волині та Поділля орфоепічні особливості: збереження голосного [a] після м'яких і шиплячих приголосних (*[з'ат', д'акувати, ж'ал', ч'ашка]*), зближеність вимови ненаголошених [e] та [и] як у південно-східному наріччі, так і у галицько-буковинських говорах.

В основі вимовних норм приголосних – мовлення більшості регіонів України. Зкиєво-полтавського діалекту в літературну мову ввійшли дзвінкість приголосних в кінці слова і перед глухим (*[дуб, н'іж, д'ід]*); м'якість [ц'] наприкінці слова в іменниках чоловічого роду (*[хлопец', молодець']*) та в іменниках жіночого роду перед [a] (*[рукавиц'а, молодиц'а]*); м'якість суфіксальних [с'к], [ц'к] (*[полтавс'киї, козац'киї]*); уподібнення [д], [т], [н], [л], [с], [з], [ц] наступному палаталізованому; подовження приголосних з кінцевим [a] (*[волос':а, з'іл':а, бут':а]*), спрощення в групах приголосних. Деякі з названих особливостей властиві й іншим говорам. Із середньонаддніпрянських говорів у літературній мові наявне оглушення [з] у префіксах перед глухими у коренях чи наступних префіксах

(*[роз^скажу, без^спритул'ній]*); уподібнення свистячого до шиплячого і шиплячого до свистячого (*[безж:урний, тумбоц':і]*); заміна [чн] на [шн] (*[сердешний]*), варіанти вимоги [г] і [г'] у тих самих словах, звуки [р] і [р'] у кінці слів, м'який і твердий суфіксальний [ск]/[с'к], подовження приголосних із кінцевими [a] й [e], асиміляція [т'с'а] до [ц':a] і [ц'a] у дієслівних формах.

До наддніпрянського діалекту належить послідовне вживання африкат [дж] і [дз], така риса стала нормативною загальноукраїнською.

Також загальновідомо, що наголос у сучасній літературній мові у багатьох категоріях слів варіативний. Неунормованість впливає зі схрещення східноукраїнських і західноукраїнських впливів: *запитання – за́питання, об'єднання – об'єдна́ння, читання – чита́ння, випадок – випа́док, обговор – дого́вір, обіцянка – обіця́нка*.

У лексиці української літературної мови чимало надбань із західноукраїнських фондів. Як уже зазначалось, це наукові, виробничі, суспільно-політичні найменування, а також чимало слів побутового змісту: *статки, склянка, пристрасть, шаленство, китиця, штучний, волати, тречно, цілком, зокрема* та багато інших [12, 96 – 107].

Особливості морфології української діалектної мови зумовлюються і фонетикою місцевих говорів, й історичними змінами у мовній системі, які викликали зміну парадигм, уніфікацію словозміни, уодноманітнення форм різних діалектів та їхніх говорів. Так, розрізнення флексій давального і місцевого відмінків однини другої відміни у південно-західних діалектах (*-ови: братови, вікнови, коньови* і подібних) і південно-східних діалектах (*-ови/-єви: братові, коневі, селові* та інших) не можна зводити до фонетичних відмінностей між діалектами. Обидві флексії історично впливають із

давньої форми давального відмінка іменників однини *-*и-основи-ови*, яка збереглася у південно-західному наріччі. У флексії *-ові* південно-східного наріччя і літературної мови [і] з'явився з давнього ятя внаслідок контамінації флексій давального і місцевого відмінків іменників колишніх *-*о-основ*, яка почалася ще в південноруських говорах Київської Русі [3, 147 - 148]. Морфологічними ж інноваціями, що прийшли в літературну мову під впливом північноукраїнських говорів, можна вважати флексію *-у* в таких позиціях

(*сину, батьку, вікну*).

Відмінностей між діалектними варіантами словотвору небагато, афікси вони вживали переважно одні й ті ж самі [8]. Проте українська літературна мова віддала перевагу західноукраїнським формам іменників I відміни із суфіксом *-ина* (*ширина, височина, глибина, товщина* і подібним), а не відповідним східноукраїнським формам із м'яким [н'] у суфіксі (*шириня, височиня, глибиня, товщиня*). У говорах південно-східного і південно-західного наріччя вживався демінутивний суфікс іменників *-еньк* (*доленька,*

річенька, серденько, лишенько, тихенько, помаленьку) і синонімічний йому суфікс *-ейк* (*долейка,*

річейка, сердейко, лишейко, тихейко, помалейку), останній нормативним не став; щоправда у південно-західному наріччі віддавали перевагу форманту *-ейк*, а у східноукраїнському – *-еньк*. Не став нормативним вживаний у обох наріччях іменниковий демінутивний суфікс *-ойк* (*дівойка, годинойка, калинойка, слізойка*), а загальноукраїнським став його рідковживаний відповідник *-оньк* (*дівонька, годинионька, калинонька, слізонька*). В обох діалектах на позначення оцінних пейоративних назв осіб, тварин, явищ і предметів, а також назв поля з-під сільськогосподарських культур уживались нормативні в літературній мові суфікси *-ище* та *-исько* (*бабище – бабисько, дітище – дітисько, хлопчище – хлопчисько, вовчище – вовчисько, вітрище – вітрисько, багнище – багнасько, граблище – граблисько,*

житнище – житнисько, картопище – картописько), але в західноукраїнському варіанті іменникові утворення на *-исько* траплялись значно частіше і послідовніше.

Стали нормою літературної мови поширені в говорах різних діалектів форми іменників середнього роду із подовженим приголосним та закінченням *-а* (*весілля, волосся, каміння, життя*) з колишніх суфіксів *-ьје, -їје*; у південно-західному наріччі у відповідних позичках відомі також форми без подовження м'яких приголосних та з голосним *-е* у закінченні (*весіле, волосе, каміне, житє*), ці регіоналізми, як і архаїчні форми на *-іє* (*дарованіє, наученіє, житіє*), нормативними не стали. Не сприйняла літературна мова західноукраїнського прикметникового суфікса *-цький* (*люцький, наймацький, панцький*) та форманта для утворення назв присвійності *-овий* (*батьковий, дідовий, царьовий*).

Північному, південно-східному і південно-західному наріччям характерне утворення форм вищого ступеня прикметників нормативним нині суфіксом *-іш-* і позанормативними *-ійш-, -іш-*

(*біліший, білійший, рідніший, ріднійши, багатіший, багатійший, багатіщий, вільніше, скоріще*), у південно-східних говорах зрідка також вживається *-ш-* (*дорогий, поганше*).

Не були сприйняті літературною мовою і східноукраїнські прислівникові утворення типу *по-батьківській, по-людській, по-українській*, нормативними стали прислівники південно-західного наріччя: *по-батьківськи, по-українськи, по-людськи*.

Говори української мови на рівні синтаксису диференціювались найслабше [7], відмінності найбільш помітні у творенні конструкцій-словосполучень за допомогою ненормативних прийменників-регіоналізмів: східноукраїнських – *замісто* – «*замість*», *опроче* – «*окрім*», *проз* – «*повз*»;

західноукраїнських – *д, ід, ідо* – «*до*», *діля* – «*для*», *запро* – «*через*» та інших. Вони, як і властиві загальноукраїнській живій народній мові прийменники *к, ік, по*, літературними не стали. Південно-західне наріччя вирізняла частотність вживання прийменника *на* у конструкціях знахідного відмінка (*пішов на ягоди* – у значенні «*по*», *не забувай на мене* – у значенні «*про*», *плачеш на мене* – у значенні

«*через*», *поступив на університет* – відповідно до нормативної конструкції родового відмінка з прийменником *до, перший на всі гуцули* – у значенні «*серед*», *на мене* – у значенні «*для*»), цей прийменник зрідка вживався у північних говорах у конструкціях знахідного відмінка замість нормативного родового (*поїхав на Київ, дожидався на неї*). Регіональною особливістю південно-західного наріччя є архаїчні конструкції з прийменником *о* (*дбав о сина, просив о відпустку, мріяв о землі* – у значенні «*про*», *жив о батьках* – у значенні «*при, біля*», *був о голоді* – у значенні «*у*»),

старший о кілька років – у значенні «на», вишня вся о квітах – у значенні «з»). Основою синтаксичних мовних норм літературної мови стали вживані в усіх діалектах української мови применникові конструкції зі спільним значенням: *приїхав у Київ, після обіду/по обіді, прийти до школи, жити з батьками, забути про турботи* тощо.

У діалектах української мови спостерігається строкатість законів узгодження числівника з іменником, що передалось і нормам літературної мови.

Незначні регіональні відмінності спостерігаються у будові речень. Галицько-буковинським говорам властиве збереження зв'язки *бути* в присудках (*Він є вчитель. Машина є моя*), ця ж зв'язка зберігається у заперечних реченнях, що відповідає присудку літературної мови *нема* (*Моста не є*). Слобожанським говорам властивий регіоналізм при вираженні підмета збірним іменником, який буде узгоджений із присудком у формі множини (*Люд зійшлися. Дітвора бігають*). Локальними можна назвати і єднальний та протиставний сполучники: *да* – у значенні «та» (південно-східне наріччя:

Гриземось як собаки да ще й Бога зневажаєм; південно-західне наріччя: *Дякуємо вам за дуже приємну а ласкаву гостину*), *да* – у значенні «але» (південно-західне наріччя: *Я його напою, да не медом*), *да* – у значенні «чи – чи» (південно-західне наріччя: *Навчився говорить ба за це, ба за те*); підрядні сполучники переважно південно-східного наріччя: *гей-би, гі* – «як», *коби* – «щоб», «якщо», *же* – «який», «яка», «яке», *заки* – «доки», «поки», *пок* – «поки», *коб* – «коли б», *сли* – «якщо» та інші.

Вплив діалектних синтаксичних ознак на літературну мову здійснювався у творчості діячів культури і красною письменства. Роль мовних особистостей зі східної України в усталенні сучасних норм у галузі синтаксису виявилась істотно більшою.

Отже, і побіжний огляд типових норм літературної мови, і новітні мовознавчі дослідження заперечують поширене в радянському мовознавстві твердження про обмеженість діалектної бази загальнонаціонального стандарту літературної мови середньоадніпрянськими говорами. Українська національна літературна мова має мішану діалектну основу. Елементи народної мови різних територій так органічно вплетені в неї, що виділити їх із усієї системи сучасної літературної мови часто неможливо. Але уважний аналіз становлення, розвитку і функціонування окремих мовних одиниць у різних функціональних підсистемах літературної мови, і власне формування самих цих підсистем, потребує ще уважного і ретельного вивчення мовознавцями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Атлас української мови: В 3 т. – К.: Наукова думка, 1984. – Т.1: Полісся, Середня Наддніпрянина і суміжні землі.
2. Атлас української мови: В 3 т. – К.: Наукова думка, 1988. – Т.2: Волинь, Наддніпрянина, Закарпаття і суміжні землі.
3. Бевзенко С.П. Форми давального- місцевого відмінків однини на *-ові* українських іменників на тлі загальнослов'янському / С.П. Бевзенко // Праці Одеського державного університету імені І.І. Мечникова. –Т. 152. Серія філологічних наук. – Вип. 15, 1962. – С.147 – 148.
4. Видайчук Т.Л. Лінгвополітичні виміри поняття «мова» у староукраїнську добу / Т.Л. Видайчук // Українська мова у сучасній школі. – 2013. – № 12. – С. 29 – 34.
5. Грінченко Б. Д. Тяжким шля хом (Про українську пресу) / Б.Д. Грінченко [вид. М. Грінченко]. –К.: Друкарня 1-ої київської друкарської спілки Трьох свят. – 1912. – 74 с.
6. М асенко Л.Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір [монографія] / Л.Т. М асенко. – К.: Видавничий дім «Академія», 2004. – 164 с.
7. М атвіяс І.Г. Взаємодія східноукраїнського і західноукраїнського варіантів літературної мови в усталенні норм у галузі синтаксису / І.Г. М атвіяс// М овознавство, 2013. – № 1. – С. 3 – 8.
8. М атвіяс І.Г. Взаємодія східноукраїнського і західноукраїнського варіантів літературної мови у становленні норм у галузі словотвору / І.Г. М атвіяс// М овознавство, 2012. – № 2. – С.53 – 57.
9. М озер М . Причинки до історії української мови [монографія] / М іхась М озер . [за ред. С. Вакуленка]. –[3-тє вид.]. – Вінниця: Нова книга, 2011. – 848 с.
10. Пилинський М .М .Мовна норма і стиль / М .М . Пилинський – К. : Наукова думка, 1976. – 288 с.
11. Русанівський В.М . Історія української літературної мови[підручник] / В.М . Русанівський. – К.: АртЕк, 2001. – 392 с.
12. Шевельов Ю. Внесок Галичини у формування української літературної мови/ Юрій Шевельов. – К.: Видавничий дім «КМ Академія», 2003. – 160 с.

REFERENCES

1. Bevzenko, S.P. *Formy daval'nogo-mistseвого vidminkiv na –osi ukrayins'kyh imennukiv na tli zahal'noslovyans'komu* [Forms of dative and local cases of nouns of Ukrainian are on a Slavonic background]. *Pratsi ODU imeni I.I.Mechnykova, vol. 152. Series of philological sciences*, issue 15, 1962, pp. 147 – 148. (in Ukrainian).
14. Grinchenko, B.D. (1912). *T'azhkym shl'ahom (Pro ukrayins'ku presu)* [By a heavy way (About the Ukrainian press)]. Kyiv, Drukarn'a pershoi kyivs'koyi drukars'koi spilky, 74 p. (in Ukrainian).
15. Masenko, L.T. (2004). *Mova i suspil'stvo: postkolonial'nyy vumir* [Language and society: postcolonial measuring]. Kyiv, Akademia, 164 p. (in Ukrainian).
16. Matviyas, I.H. (ed), Zakrevs'ka, Ya.V., Zales'kyi, A.M., M archuk, N.Y., Nazarova, T.V., Prylypko, N.P. (1984). *Atlas ukrayins'koyi movy, vol. 1: Poliss'ya, Seredn'a Naddnistr'anshchyna i sumizhni zemli* [Atlas of Ukrainian language], Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian).
17. Matviyas, I.H. (ed), Zakrevs'ka, Ya.V., Zales'kyi, A.M., M archuk, N.Y., Nazarova, T.V., Prylypko, N.P. (1988). *Atlas ukrayins'koyi movy, vol. 2: Volyn', Naddnistr'anshchyna, Zakarpatt'a i sumizhni zemli* [Atlas of Ukrainian language], Kyiv, Naukova dumka. (in Ukrainian).
17. Matviyas, I.H. *Vzayemodiya schidnoukrayins'kogo i zachidnoukrayins'kogo variantiv literaturnoyi movy v ustalenni norm u haluzi syntaksysu* [Co-operation of east Ukrainian and western Ukrainian variants of literary language is in strengthening of norms in syntax]. *Movoznavstvo* [Linguistics], 2013, no. 1, pp. 3-8. (in Ukrainian).
18. Matviyas, I.H. *Vzayemodiya schidnoukrayins'kogo i zachidnoukrayins'kogo variantiv literaturnoyi movy v ustalenni norm u haluzi slovtvoru* [Co-operation of east Ukrainian and western Ukrainian variants of literary language is in strengthening of norms in word-formation], *Movoznavstvo* [Linguistics], 2012, no. 2, pp. 53-57. (in Ukrainian).
1. M ozer, M. (2011). *Prychunki do istoriyi ukrayins'koyi movy* [Reasons of history of Ukrainian]. Vinnyts'a, Nova knyha, 848 p. (in Ukrainian).
2. Pylyns'kyi, M.M. (1976). *Movna norma i styl'* [Linguistic norm and style]. Kyiv, Naukova dumka, 288 p. (in Ukrainian).
3. Rusanivs'kyi, V.M. (2001). *Istoriya ukrayins'koyi literaturnoyi movy* [History of literary Ukrainian]. Kyiv, ArtEk, 392 p. (in Ukrainian).
4. Shevel'ov Yu. (2003). *Vnesok Galychyny v formuvan'n'a ukrayins'koyi literaturnoyi movy* [Payment of Galychyna is in forming of literary Ukrainian]. Kyiv, Akademia, 160 p. (in Ukrainian).
5. Vydaichuk, T.L. *Lingvopolitychni vymiry pon'att'a "mova" y staroukrayins'ku doby* [The linguistic and political measuring of concept "language" in Old Ukrainian]. *Ukrayins'ka mova u sychasny shkoli* [Ukrainian at modern school], 2013, no.12, pp. 29-34. (in Ukrainian).

The aim of this investigation is to reveal the prefaces of formation of the literary language on the polydialectal background via the history of the ancient Ukrainian language, creative work of the famous linguistics and analysis of the typical standards of the modern literary Ukrainian language from the viewpoint of its dialectical origin.

Key words: literary language, language rate, dialectic base, language regionalism.